

1η Απριλίου 1955

«Με τη βοήθεια του Θεού, με πίστη εις τον τίμιο αγώνα μας, με τη συμπαράσταση ολόκληρου του ελληνισμού και με τη βοήθεια των Κυπρίων, αναλαμβάνουμε τον αγώνα για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού, με σύνθημα εκείνο το οποίο μας κατέλιπαν οι πρόγονοί μας: *''Η ταν ή επί τας''*.

Αδελφοί Κύπριοι, από τα βάθη των αιώνων μάς ατενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι ελάμπρυναν την Ελληνική ιστορία για να διατηρήσουν την ελευθερία τους: Οι Μαραθονομάχοι, οι Σαλαμινομάχοι, οι Τριακόσιοι του Λεωνίδα και οι νεώτεροι του Αλβανικού έπους. Μας ατενίζουν οι αγωνιστές του 1821, οι οποίοι μας edίδαξαν ότι η απελευθέρωση από το ζυγό του δυνάστη αποκτάται πάντοτε με αίμα. Μας ατενίζει ακόμη ολόκληρος ο Ελληνισμός, ο οποίος και μας παρακολουθεί με αγωνία αλλά και με εθνική περηφάνια.

Έλληνες, όπου και να βρίσκεστε, ακούστε τη φωνή μας: Εμπρός! Όλοι μαζί για τη λευτεριά της Κύπρου μας».

Αυτά έγραφε η πρώτη προκήρυξη της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.), που κυκλοφόρησε την 1η Απριλίου 1955. Οι νέοι της Κύπρου με την καθοδήγηση του Εθνάρχη Μακαρίου και του αρχηγού Διγενή, ξεκινούσαν ένα απελευθερωτικό αγώνα εναντίον των Άγγλων κατακτητών με στόχο την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Αυτή ήταν άλλωστε και η απαίτηση ολόκληρου του κυπριακού ελληνισμού, που 5 χρόνια πριν με το ενωτικό δημοψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου του 1950, ζητούσε την ένωση.

Οι Έλληνες της Κύπρου κατάλαβαν πως μόνο με τον ένοπλο αγώνα οι Άγγλοι θα άφηναν ελεύθερο το νησί. Έτσι, τέτοια μέρα πριν από 46 χρόνια οι κάτοικοι των πόλεων ξύπνησαν τα χαράματα από εκρήξεις. Ήταν οι βόμβες που η Ε.Ο.Κ.Α. είχε τοποθετήσει σε κτίρια της αγγλικής διοίκησης. Το νέο είχε κυκλοφορήσει γρήγορα: **Οι σκλάβοι πήραν τα όπλα και ζητούν ελευθερία.**

Σε αυτό των αγώνα ήταν όλοι παρόντες: Οι μαθητές που με τις μαχητικές τους διαδηλώσεις κρατούσαν αναμμένη τη φλόγα του αγώνα, οι μαθήτριες που γίνονταν συχνά τα νεύρα του αγώνα με τις επιστολές και τα φυλλάδια που με κίνδυνο μετέφεραν στις σχολικές τους τσάντες. Οι απλοί άνθρωποι που πρόσφεραν καταφύγιο στους κυνηγημένους αντάρτες, όλοι αυτοί που μετέφεραν τρόφιμα στις κρυψώνες της Ε.Ο.Κ.Α., οι άνθρωποι των γραμμάτων που με τα ποιήματά τους εμπύχωναν, έδιναν θάρρος. Σημαντική ήταν και η προσφορά της Κύπριας μάνας, από τα σπλάχνα της οποίας γεννήθηκαν οι λεβέντες της Ε.Ο.Κ.Α. Έμαθε το γιο της να αντέχει τα βασανιστήρια, τις δυσκολίες του αγώνα, να έχει τη θηλειά της αγχόνης στο λαιμό και να στέκει περήφανος. Τον έστειλε αντάρτη στα βουνά και του έδωσε την ευχή της.

«Ευχή της μάνας»

Ο αγώνας των Ελλήνων της Κύπρου εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών ήταν άνισος. Οι λίγοι αντάρτες της Ε.Ο.Κ.Α. ήταν άπειροι και εκπαιδεύτηκαν στα λιγιστά και παλιά όπλα που είχαν μέσα σε λίγες νύχτες. Αντίθετα οι Άγγλοι στρατιώτες ήταν πολύ περισσότεροι, καλά εκπαιδευμένοι για τον πόλεμο και είχαν στη διάθεσή τους τα πιο σύγχρονα όπλα της τότε εποχής, όπως τεθωρακισμένα οχήματα, ελικόπτερα, βαρέα όπλα και ότι άλλο χρειαζόταν ένας πανίσχυρος στρατός. Υστερούσαν όμως από τους Έλληνες της Κύπρου, όπως μας έδειξαν τα

γεγονότα, στη ψυχή και την παλληκαριά .Ο 17χρονος τότε ποιητής Ευαγόρας Παλληκαρίδης έγραφε:

«Μπορεί σε ...θα νικήσουμε».

Από την πρώτη κιόλας νύχτα του αγώνα πέφτει νεκρός από ηλεκτροπληξία ο Μόδεστος Παντελή από το Λιοπέτρι, όταν προσπάθησε να αποκόψει τα ηλεκτροφόρα καλώδια που μετέφεραν ρεύμα στην Αμμόχωστο.Ο κατάλογος των ηρωικών νεκρών που άνοιξε ο Μόδεστος είναι μακρύς.Θα τον κλείσει ο Σάββας Ροτσιδής από το Μάμμαρι, ο τελευταίος ήρωας της Ε.Ο.Κ.Α., που έπεσε νεκρός από σφαίρες Άγγλων στρατιωτών στις 25 Νοεμβρίου του 1958.

Η σειρά των νεαρών παιδιών που θυσιάστηκαν για την πατρίδα είναι μεγάλη:

- Ο 18χρονος Πετράκης Γιάλλουρος πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε ενώ ήταν σημαιοφόρος σε μαχητική διαδήλωση στις 7 Φεβρουαρίου του 1956 στην Αμμόχωστο.
- Ο μόλις 7 χρονών μαθητής δημοτικού Δημητράκης Δημητριάδης πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε από Άγγλους στρατιώτες στη Λάρνακα, ενώ ήταν σε μαθητική διαδήλωση, στις 14 Μαρτίου του 1956.
- Ο 22χρονος Μιχαλάκης Καραολής και ο συνομήλικός του Αντρέας Δημητρίου ήταν οι πρώτοι που απαγχονίστηκαν στις 10 Μαΐου του 1956.
- Ο Χρήστος Τσιάρτας έπεσε πολεμώντας τους Άγγλους στις 16 Μαΐου του 1956 στο χωριό Μανδριά.
- Στις 9 Αυγούστου του 1956, ο Αντρέας Ζάκος ,ο Χαρίλαος Μιχαήλ και ο Ιάκωβος Πατάτσος απαγχονίστηκαν στις κεντρικές φυλακές.Ήταν όλοι μεταξύ 22 και 24 χρόνων.
- Ο Κυριάκος Κολοκάσης και ο Ιωνάς Νικολάου έπεσαν στη μάχη του νοσοκομείου της Λευκωσίας, στις 31 Αυγούστου του 1956.
- Ο 22χρονος Μιχάλης Κουτσόφτας, ο συνομήλικός του Αντρέας Παναγίδης ,που ήταν πατέρας τριών παιδιών και ο 23χρονος Στέλιος Μαυρομμάτης, απαγχονίστηκαν στις 21 Σεπτεμβρίου του 1956 στις κεντρικές φυλακές στη Λευκωσία
- Στις 15 Δεκεμβρίου του 1956, ο 27χρονος Χαράλαμπος Μούσκος έπεσε μαχόμενος κοντά στο αρχαίο θέατρο των Σόλων.
- Ο Μιχάλης Γιωργάλλας σκοτώνεται στις 31 Δεκεμβρίου του 1956 στο χωριό Ζωοπηγή, ενώ πολεμούσε δίπλα από τον Γρηγόρη Αυξεντίου.
- Ο Μάρκος Δράκος 28 χρονών σκοτώθηκε στις 18 του Γενάρη του 1957 κοντά στο ορεινό χωριό Ευρύχου.
- Ο Σωτήρης Τσαγκάρης έπεσε στις 17 Φεβρουαρίου του 1957 σε μάχη κοντά στο χωριό Πελεντρι και την ίδια μέρα σκοτώθηκε στην Ποταμίτισσα ο Δημήτρης Χριστοδούλου.
- Ο υπάρχηγός της Ε.Ο.Κ.Α., ο θρυλικός Γρηγόρης Αυξεντίου,που στις 3 Μαρτίου του 1957 έγινε ολοκαύτωμα μέσα στο κρησφύγετό του, κοντά στη μονή Μαχαιρά.
- Ο 18χρονος μαθητής και ποιητής Ευαγόρας Παλληκαρίδης, που απαγχονίστηκε στις 14 Μαρτίου του 1957, ήταν ο τελευταίος από τους 9 ήρωες που απαγχόνισαν οι Εγγλέζοι.
- Ο μόλις 17 χρονών Πετράκης Κυπριανού από τη Λάρνακα

σκοτώθηκε πολεμώντας τους Άγγλους στο χωριό Ορά, στις 21 Μαρτίου του 1957.

- Ο Στυλιανός Λένας που πληγώθηκε σε συμπλοκή με τους κατακτητές στο Πελέντρι και ξεψύχησε στις 28 Μαρτίου του 1957 στο νοσοκομείο του Ακρωτηρίου.
- Ο Πάτροκλος Κόκκινος που πυροβολήθηκε στο χωριό του τη Λύση στις 10 Φεβρουαρίου του 1958.
- Την 1η Αυγούστου του 1958, ο Αντρέας Σουρουκλής σκοτώθηκε στο χωριό του τους Τρούλλους.
- Ο τομεάρχης της Ε.Ο.Κ.Α. στην περιοχή Λάρνακας, Μιχαλάκης Παρίδης έπεσε πολεμώντας στο χωριό Βάβλα στις 27 Αυγούστου του 1958.
- Ο Ηλίας Παπακυριακού, ο Χρήστος Σαμάρας, ο Φώτης Πίττας και ο Αντρέας Κάρυος θυσίασαν τη ζωή τους στην ηρωική μάχη του Αχυρώνα στο Λιοπέτρι, που έγινε στις 2 Σεπτεμβρίου του 1958.
- Ο Χαράλαμπος Καλαιτζής σκοτώθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου του 1958 στο χωριό του τον Κάθηκα.
- Ο Χαράλαμπος Πεττεμερίδης έπεσε μαχόμενος στο δάσος της Μαδαρής, στις 7 Οκτωβρίου του 1958.
- Ο Παναγιώτης Κάσπης σκοτώθηκε από τους Εγγλέζους στο Ριζοκάρπασο, στις 13 Οκτωβρίου του 1958.
- Ο 19χρονος Παναγιώτης Τουμάζος σκοτώθηκε στην Κακοπετριά, στις 22 Οκτωβρίου του 1958.
- Στις 19 Νοεμβρίου του 1958, ο Κυριάκος Μάτσης, αρνούμενος να παραδοθεί στους Άγγλους στρατιώτες που τον περικύκλωσαν, έπεσε μαχόμενος μέσα στο κρησφύγετό του στο Δίκωμο.

Στον κατάλογο αυτό των ηρώων έρχονται να προστεθούν 13 νέοι που πέθαναν από βασανιστήρια στις φυλακές των Άγγλων, χωρίς να προδώσουν κανένα μυστικό της Οργάνωσης. Επίσης οι 10 αγωνιστές που σκοτώθηκαν στα χωριά Κούρδαλι, Αθένου και αλλού από εκρήξεις βομβών που κατασκεύαζαν για τους σκοπούς του αγώνα. Δεκάδες άλλοι που σφαγιάστηκαν από τους συνεργάτες των Άγγλων τους Τούρκους ή πυροβολήθηκαν από τους ένοπλους και άνανδρους κατακτητές, παρόλον που οι ίδιοι ήταν άοπλοι. Το μόνο τους αμάρτημα ήταν η αγάπη προς την Ελλάδα και την ελευθερία.

Σε όλους αυτούς τους ηρωικούς μας νεκρούς του Απελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59, οφείλουμε τον ελεύθερο αέρα που αναπνέουμε σήμερα, έστω και σε ημικατεχόμενη πατρίδα. Στη σημερινή κατάσταση που έχει δημιουργηθεί με την τουρκική εισβολή του 1974, οι μορφές των ηρώων μας είναι πηγή θάρρους, υπομονής και αγώνα μέχρι την απελευθέρωση της Κύπρου. Ας έχουμε συνέχεια στο μυαλό, μικροί και μεγάλοι, ότι ο Αυξεντίου, ο Μάτσης, ο Παλληκαρίδης και τόσοι άλλοι, δε θυσίασαν τη ζωή τους για να κυματίζει η τουρκική σημαία στο κάστρο της Κερύνειας, στο μοναστήρι του Αποστόλου Αντρέα, στην αρχαία Σαλαμίνα και στους Σόλους.